

Sugerowane cytowanie:

Ledwoń, P. (2020). Wybrane krajowe i unijne instrumenty prawne jako stymulatory mikroprzedsiębiorczości i konieczny interwencjonizm w okresie pandemii COVID-19. W: M. Ćwiklicki, K. Sienkiewicz-Małyjurek, (red.). *Ekonomia Społeczna. Przedsiębiorczość społeczna w czasie kryzysu* (s. 107–114). Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. <https://doi.org/10.15678/ES.2020.2.09>

Wybrane krajowe i unijne instrumenty prawne jako stymulatory mikroprzedsiębiorczości i konieczny interwencjonizm w okresie pandemii COVID-19

Paulina Ledwoń

Streszczenie: Rozważania zawarte w niniejszym artykule powstały w okresie wzmożonej aktywności ustawodawczej zarówno rządów poszczególnych państw, jak i organizacji międzynarodowych w czasie pandemii COVID-19. Celem artykułu jest charakterystyka i próba analizy wybranych instrumentów prawnych w dobie kryzysu gospodarczego oraz uzasadnienie przyjętej tezy o potrzebie działań ukierunkowanych na pobudzenie gospodarcze, szczególnie w sektorze mikroprzedsiębiorców. Metody wykorzystane w artykule stanowią kombinację podstawowych metod badawczych, zgodnie z zasadą pluralizmu metodologicznego, zastosowane zostały metody formalno-dogmatyczna, przez którą autor rozumie wykładnię systemową, językową i funkcjonalną oraz metoda prawno-porównawcza. Metoda formalno-dogmatyczna jest dominująca w zakresie omówienia powstałych regulacji, zaś metoda prawno-porównawcza pozwala dostrzec różnice pomiędzy przyjętymi rozwiązaniami. Wyniki analizy, dane gospodarcze oraz wnioski płynące z podjętych rozważań pozwalają potwierdzić tezę o potrzebie i skuteczności wdrażanych ogólnie instrumentów prawnych w przypadku większości gałęzi gospodarki.

Słowa kluczowe: COVID 19; kryzys; tarcza antykryzysowa; prawo; Unia Europejska
Kody JEL: O17, L51

1. Wstęp

Celem pracy jest przedstawienie wybranych instrumentów prawnych ukierunkowanych na zwalczanie kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19 w sektorze mikroprzedsiębiorstw oraz odpowiedź na pytanie o zasadność ich uruchomienia przez państwo. Przesłanki jakie kierowały wyborem tematu artykułu są uzasadnione przynajmniej kilkoma względami. Ostatnie miesiące przyniosły ze sobą znaczny wzrost zaangażowania państw i organizacji międzynarodowych w utrzymanie poziomu gospodarczego na stabilnym poziomie, w skali niespotykanej dotąd we współczesnym świecie. Wiele państw interwencyjnie wdrożyło ogromne środki pomocowe dedykowane przedsiębiorcom i osobom fizycznym. Zgodnie z danymi rządowymi na walkę z kryzysem wywołanym pandemią przeznaczono ogółem 312 mld zł, w tym 74,2 mld zł na finansowanie przedsiębiorstw, 30 mld zł na program inwestycji publicznych, 70,3 mld zł na wzmocnienie systemu finansowego oraz 100 mld zł na tarczę finansową dla firm

i pracowników (Tarcz antykryzysowa, 2020). Uzasadnieniem takich działań jest kryzys wywołany zetknięciem się wielu branż gospodarki z sytuacją wywołaną pandemią. Zagadnienie skuteczności wdrażanych instrumentów prawnych jest zatem wciąż żywe i często poruszane we wszelkich dyskusjach o podłożu prawniczym i ekonomicznym. Przy tej okazji pojawia się wiele różnorodnych zagadnień i stawiane są oryginalne tezy, zaś aktualne polemiki pozwalają na czynny udział w tej dyskusji. Zmiany spowodowane pandemią są już dostrzegalne w każdym państwie. Dotykają przy tym zarówno sfery gospodarczej, jak i społecznej, prawnej czy politycznej oraz wielu innych (Błaszczak, 2020, s. 17).

Teza, jaką autor stawia w niniejszym artykule zakłada, iż sytuacja, w której rodzima gospodarka i przedsiębiorczość została postawiona na skutek pandemii COVID-19, uzasadnia wzmożoną aktywność ustawodawcy zarówno polskiego, jak i unijnego w zakresie przeciwdziałania jej negatywnym skutkom. Zgodnie z współczesną teorią ekonomiczną wywodzącą się od J.M. Keynesa, immanentnymi desygnatami interwencjonizmu są: „(1) władcze oddziaływania (2) na gospodarkę (procesy lub stosunki gospodarcze), (3) podejmowane z różnych powodów i dla osiągnięcia różnych celów przez państwo” (Kosikowski, 2018). Z tej koncepcji wypływa wniosek, że interwencjonizm jest nieodzownym powołaniem państwa wobec gospodarki, co za tym idzie można wyprowadzić nakaz państwa dla wdrażania takiej aktywności (Kosikowski, 2018). Z drugiej strony wszelkie programy interwencyjne stosowane w gospodarce, stwarzają zagrożenie naruszenia zasad jednolitego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej i zasadniczo stoją w sprzeczności z wspólnotowym prawem konkurencji i postulatami generalnego ograniczenia pomocy publicznej (Korbutowicz, 2011 s. 410). Choć to podejście ulega ciągłej ewolucji i transformacji, pomoc ta nie jest traktowana już bowiem tylko w kategoriach prawnych naruszania zasad konkurencji, ale jako dopuszczalny, w pewnych wyjątkowych określonych sytuacjach, instrument prawny mający na celu walkę z naturalnymi niedoskonałościami rynków krajowych i rynku wspólnego (Woźniak, 2010, s. 152).

Metody, wykorzystane w artykule, stanowią kombinację podstawowych metod badawczych zgodnie z zasadą pluralizmu metodologicznego, zastosowane zostały następujące metody: formalno-dogmatyczna, przez którą autor rozumie wykładnię systemową, językową i funkcjonalną oraz metoda prawno-porównawcza. Metoda formalno-dogmatyczna jest dominująca w zakresie omówienia powstałych regulacji, zaś metoda prawno-porównawcza pozwala dostrzec różnice pomiędzy przyjętymi rozwiązaniami.

2. Przegląd literatury

Z racji stosunkowej nowości badanej problematyki nie powstało dotychczas wiele prac, które podejmowałyby kompleksową próbę oceny wpływu aktualnie wdrażanych instrumentów prawnych na gospodarkę i przedsiębiorczość. Dostępne źródła, takie jak dane pochodzące z agend rządowych, skupione są zazwyczaj na przedstawieniu skutków gospodarczych określonego instrumentu w krótkim horyzoncie czasowym. Przykładami ciekawych i znaczących publikacji analizujących powiązane problemy są m.in. „Tarcza antykryzysowa oczyma przedsiębiorcy” (Powilan i in., 2020), „Zmiany podatkowe wynikające z tarczy Antykryzysowej” (Alicka i in., 2020), „Polityka pieniężna w Polsce w trakcie kryzysu spowodowanego pandemią wirusa SARS-CoV-2” (Flotyński, 2020), „Refleksje na temat uprawnień do przyznania dodatkowego zasiłku opiekuńczego w czasie panowania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej epidemii COVID-19” (Budaj, 2020), „Zwolnienie z obowiązku zapłaty składek ZUS lub odroczenie ich płatności – ulgi systemowe czy nadzwyczajne? Skutki prawne z uwzględnieniem przepisów

o pomocy publicznej” (Pyssa, 2020), „Wpływ koronawirusa na politykę handlową Chińskiej Republiki Ludowej i Rzeczypospolitej Polskiej” (Błaszczuk, 2020), „Sektor biogazowy pod tarczą antykryzysową” (Bojsza 2020), „Porozumienia zawieszające w ustawie antykryzysowej” (Rackowski i Ducki, 2020), „Czy postępowanie o zatwierdzenie układu może być efektywnym narzędziem restrukturyzacji w czasach pandemii COVID-19?” (Kruczałak-Jankowska, 2020), „Istotne dla lekarzy weterynarii zmiany podatku VAT związane z tarczą antykryzysową” (Szymankiewicz, 2020). Z obiektywnej konieczności obecnie powstające analizy mogą jednak tylko w ograniczonym zakresie podejmować próbę oceny długotrwałych skutków podejmowanych rozwiązań. Wiele jest jednak powstałych prac oraz badań skupionych wokół zagadnienia samego rozwoju przedsiębiorczości i wpływu pomocy publicznej na wzrost gospodarczy, skutków kryzysów ekonomicznych oraz barier w rozwoju gospodarki. Jako przykłady opracowań można tu wskazać następujące artykuły: „Pomoc publiczna UE w warunkach kryzysu gospodarczego” (Korbutowicz, 2011), „Pomoc publiczna jako narzędzie pobudzania wzrostu gospodarczego” (Kozuch, 2011), „Pomoc publiczna a polityka konkurencji w Unii Europejskiej w okresie kryzysu gospodarczego” (Działo, 2014), „Instrumenty i instytucje udzielania pomocy publicznej w Polsce” (Woźniak, 2010), „Polityka innowacyjna – inteligentny interwencjonizm?” (Nazarko, 2015) czy monografię „Współczesny interwencjonizm” Cezarego Kosikowskiego.

3. Prezentacja wyników badania i ich omówienie

Pandemia COVID-19 w Polsce była przyczyną wprowadzenia wielu ograniczeń mających wpływ na gospodarkę. Pierwszy przypadek zakażenia wirusem SARS-CoV-2 w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66letniego mężczyzny, który powrócił z Niemiec. W okresie 14-20 marca 2020 r. obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego. W tym czasie wprowadzono kolejne obostrzenia, m.in. znacząco ograniczono ruch graniczny. Od dnia 20 marca 2020 r. obowiązuje zaś stan epidemii.

Dnia 2 marca 2020 r. została uchwalona przez Sejm ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji, która weszła w życie 8 marca 2020 r. Rząd postanowił również wdrożyć pakiet dedykowanych rozwiązań antykryzysowych. Tarcza antykryzysowa to kompleksowy pakiet rozwiązań prawnych, który miał przeciwdziałać gospodarczemu skutkom pandemii. Pakiet rozwiązań prawnych składających się na tzw. tarczę antykryzysową wszedł w życie 1 kwietnia 2020 r. Złożyły się na niego ustawa o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. 2020 poz. 374), ustawa o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców (Dz.U. 2020 poz. 1298) oraz ustawa o zmianie ustawy o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. 2020 poz. 569).

Omówienie wszystkich rozwiązań przyjętych w tarczy antykryzysowej przerasta ramy niniejszego artykułu, stąd autor skupi się na rozwiązaniach dedykowanych mikroprzedsiębiorcom, a przede wszystkim osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą niezatrudniającym pracowników, czyli tzw. przedsiębiorcom samozatrudnionym.

Rozwiązania dedykowane przedsiębiorcom samozatrudnionym nakierunkowane były na zmniejszenie obciążeń publicznoprawnych oraz dotowanie bieżącej działalności gospodarczej. Przedsiębiorcy samozatrudnieni zostali uprawnieni do zwolnienia ze składek ZUS za miesiące marzec, kwiecień i maj 2020 r., jeżeli przychód w pierwszym miesiącu, za który składany jest wniosek nie był wyższy (był niższy bądź równy) 300% prognozowanego przeciętnego miesięcz-

nego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2020 r. ZUS ogłosił i wdrożył w dniu 17 marca 2020 r. mechanizm uproszczonego trybu odroczenia o trzy miesiące terminu płatności składek za okres od lutego do kwietnia 2020 r. Następnie wprowadzono wskazane wyżej szczegółowe rozwiązania polegające na tym, że określone płatnicy zostali zwolnieni z obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych za okres trzech miesięcy – od marca do maja 2020 r. Wdrożono zatem dwie instytucje o charakterze pomocowym dla płatników ZUS – odroczenie płatności oraz zwolnienie z obowiązku zapłaty składek. Odroczenie płatności składek na wskazany okres trzech miesięcy nie stanowiło przy tym ulgi o charakterze nadzwyczajnym, nie było też możliwe zastosowanie odroczenia, jeśli płatnik w okresie ostatnich 3 lat otrzymał pomoc publiczną *de minimis* o wartości przekraczającej równowartość w złotych kwoty 200 tys. euro. Wsparcie w formie zwolnienia z opłacania składek, o którym mowa w Tarczy Antykryzysowej nosiło natomiast cechy ulgi o charakterze nadzwyczajnym i stanowi pomocą publiczną (Pyssa, 2020, s. 13).

Dodatkowo, na podstawie art. 15zq-15zx ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020 poz. 374) ustawodawca wprowadził świadczenie postojowe dla osób samozatrudnionych, o ile spełnią one kryteria spadku obrotów.

Wreszcie, w Powiatowych Urzędach Pracy właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności gospodarczej możliwe było złożenie wniosku o wypłatę dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną, niezatrudniającego pracowników, w przypadku spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19. Przedsiębiorca mógł również złożyć wniosek o udzielenie pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Pożyczka umarzalna jest przy tym z urzędu, o ile przedsiębiorca prowadził działalność gospodarczą przez okres trzech miesięcy. Przedsiębiorcy mogą także m.in. zawniekskować o umorzenie należności podatkowych, o ich rozłożenie na raty lub prolongatę, wnieskować o udzielenie niskooprocentowanej pożyczki dla mikroprzedsiębiorców ze środków Funduszu Pracy, odliczyć stratę za 2020 r. od dochodu za 2019 r., wprowadzono także możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów kar i odszkodowań spowodowanych COVID-19.

Zasadniczo wyżej powołane instrumenty, z wyjątkiem świadczenia postojowego stanowią przykłady pomocy publicznej. Zgodnie z art 15zzzh. ust 1 ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2, wsparcie o którym mowa w art. 15m, art. 15p, art. 15q, art. 15za ust. 2, art. 15zzb–15zze, art. 31zo oraz art. 31zy10, udzielone na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej w związku z COVID-19 – zgodne z warunkami zawartymi w Komunikacie Komisji – Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (2020/C 91 I/01; Dz. Urz. UE C 91I) z 20.03.2020 stanowi pomoc publiczną mającą na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce. Ulgi, o których mowa w art. 15zzze–15zzzg, w przypadku udzielenia im podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą, stanowią pomocą publiczną, mającą na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce, o czym mowa w ww. Komunikacie Komisji.

W obecnej chwili jeszcze trudno oszacować ostateczny kształt kryzysu gospodarczego, jaki spotka rodzimą gospodarkę na skutek pandemii koronawirusa. Pojawiają się głosy, że obecny kryzys „pogłębi ubóstwo i rozwarstwienie na rynku pracy, przyczyniając się do czwartej fali

prekaryzacji, mimo że odbicie gospodarcze może przyjść dość szybko” (Szarfenberg, 2020). Niewątpliwym jest, że dla niektórych branż spadek dochodów w związku z pandemią był znaczny i długofalowy (np. branża turystyczna), wielu przedsiębiorców musiało poczynić nakłady w celu dostosowania się do nowej rzeczywistości (np. branża szkoleniowa), u wielu przedsiębiorców sytuacja nadal jest niestabilna i zmienna (branża gastronomiczna). Z drugiej strony padają bardzo optymistyczne prognozy dla rodzimej gospodarki. Wielu ekonomistów zastanawia się, jak będzie wyglądał krajobraz gospodarczy po zakończeniu pandemii. Tego typu analizę przedstawiła także Komisja Europejska. Zdaniem jej analityków gospodarka Unii Europejskiej skurczy się o 7,8 proc. w 2020 r., a następnie wzrośnie o 4,2 proc. w 2021 r. i o 3 proc. w 2022 r. (<https://ec.europa.eu/commission/presscorner>). Na tle państw należących do Unii Europejskiej optymistycznie jawi się prognoza finansowa Polski, bowiem zgodnie z prognozami analityków z Goldman Sachs, którzy przewidują, że już 2022 r. wzrost gospodarczy Polski wyniesie 4,8 procent (bankier.pl).

Pomoc publiczna jest jedną z form interwencji państwa w działalność gospodarczą i społeczną, która może naruszyć warunki konkurencji rynkowej, dlatego Unia Europejska ustala dość precyzyjne zasady takiego wpływu państwa w gospodarce krajów członkowskich. Interwencjonizm jest zasadniczo rozumiany jako „aktywność państwa w gospodarce stymulująca jej rozwój” (Kosikowski, 2018). Nadmierny interwencjonizm gospodarczy jest zasadniczo dość powszechnie i słusznie krytykowany, ze względu na szkody jakie może wyrządzić delikatnemu organizmowi jakim jest wolny rynek. Jednak formy pomocy przewidziane w pakiecie zmian legislacyjnych składających się na tarczę antykryzysową w odniesieniu do mikroprzedsiębiorców nie naruszały zasad udzielania pomocy publicznej. Co za tym idzie nie zagrażały one konkurencyjności na wspólnym rynku a jedynie miały na celu krótkotrwałą pomoc najmniejszym przedsiębiorcom dotkniętym na wiele różnych sposobów przez obostrzenia i sytuację gospodarczą związaną z pandemią. Analogiczne instrumenty stosowały pozostałe kraje, w wysokości na jaką pozwalała ich sytuacja gospodarcza.

4. Zakończenie

Rozważania podjęte w niniejszej pracy potwierdziły postawioną tezę, iż sytuacja gospodarcza w dobie pandemii wymagała wdrożenia szczególnych instrumentów interwencjonizmu państwowego. Wszak do celów długookresowych gospodarczej działalności przedsiębiorstwa należy utrzymanie się na rynku i rozwój (Piotrowska, 2013). Zastosowana pomoc nie niesie przy tym istotnego zagrożenia dla unijnej gospodarki, która stanęła w obliczu ogromnego wyzwania związanego z aktualnym kryzysem. Już 13 marca 2020 r. Komisja Europejska ogłosiła skoordynowaną europejską reakcję na skutki gospodarcze koronawirusa – plan działań mających na celu złagodzenie społeczno-gospodarczych skutków pandemii COVID-19 (<https://ec.europa.eu>), wskazujący na możliwość udzielania szybkiego i skutecznego wsparcia przedsiębiorcom, dodatkowo, w dniu 19 marca 2020 r. Komisja przyjęła „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19” – określające tymczasowe środki pomocy publicznej, zatwierdzone przez Komisję w krótkim czasie po ich notyfikowaniu. Tymczasowe ramy prawne pomocy publicznej mają stworzyć możliwość zapewnienia przedsiębiorcom płynności i dostępu do finansowania. Zresztą, w ostatnim czasie spór między skrajnymi zwolennikami a przeciwnikami interwencjonizmu państwowego uległ osłabieniu. W ostatnich kilkunastu latach obie strony tego jednego z najwyraźniejszych ekonomicznych konfliktów dostrzegły, iż nie można bez zastrzeżeń przyjmować jednej ze

wskazanych wyżej dwóch doktryn, a powinno się raczej dostrzegać, że rozwój jest efektem indywidualnie dobranych, trafnych rozwiązań biorących pod uwagę przede wszystkim kontekst: polityczny, instytucjonalny, społeczny i kulturowy na konkretnym terytorium (Nazarko, 2015, s. 93).

Można oczywiście dyskutować, czy wszystkie narzędzia wykorzystane przez państwo w ramach szeroko rozumianej walki z kryzysem były uzasadnione. Taka ciekawa polemika toczyła się przykładowo wokół zagadnienia radykalnego obniżenia stóp procentowych, jakie wdrożył Narodowy Bank Polski, co w połączeniu z wysoką inflacją może powodować ujemne oprocentowanie lokat, a w konsekwencji wycofanie depozytów. Zwolennicy obniżenia stóp procentowych wskazywali z kolei na wynikający z obniżenia spadek kosztów kredytów (zmniejszenie obciążeń kredytobiorców), zwiększenie konsumpcji oraz wsparcie polityki fiskalnej państwa. Argumentem za obniżeniem stóp procentowych jest również spodziewany poziom inflacji. Nie należy jednak tracić z oczu negatywnych konsekwencji takich działań, wskazuje się tu m.in. na możliwość narastania tzw. baniek spekulacyjnych, zwiększenie presji inflacyjnej czy zmniejszenie marży odsetkowej w bankach (Flotyński, 2020, s. 24–25).

Niemniej jednak zastosowane ulgi w zakresie obciążeń publicznoprawnych oraz przekazanie środków finansowych mikroprzedsiębiorcom pozwoliły znakomitej ich części przetrwać spowolnienie gospodarcze mające miejsce na skutek pandemii. Badania przeprowadzone w gronie rodzimych przedsiębiorców i pracowników przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej w kwietniu 2020 roku wskazują, że 27% Polaków pozbawiono możliwości wynagrodzenia, 7% utraciło pracę, 2% musiało zamknąć firmę, 23% badanych uzyskiwało mniejsze dochody, zaś 24% ludności pracowało w zmniejszonym wymiarze czasu pracy. Istotne przy tym jest, że aż 54% przedsiębiorców wskazało na spadek dochodów, a 43% na zmniejszony wymiar czasu pracy. Można wyciągnąć z tego wniosek, że to właśnie przedsiębiorcy w największym stopniu odczuli efekty gospodarcze kryzysu spowodowanego pandemią (Błaszczyk, 2020, s. 22–23).

Warto zauważyć, że odmiennym zagadnieniem jest opłacalność poszczególnych oferowanych dóbr i usług. Kryzys spowodowany pandemią przyniósł ze sobą trwałe zmiany w gospodarce i wraz z trudnościami jakie przyniósł pewnym grupom przedsiębiorców, innym pozwolił rozwinąć swoją działalność, sztandarowym przykładem są tu przedsiębiorcy prowadzący działalność przez internet czy świadczący usługi zdalnie lub tacy, którzy w krótkim czasie byli w stanie przenieść swoją działalność do świata wirtualnego. Pozostaje żywić nadzieję, że zastosowane przez państwo wszelkie konieczne środki mające na celu zneutralizowanie wpływu spowolnienia ekonomicznego na stabilność gospodarczą przyniosą długofalowo oczekiwane skutki i pozwolą wyprowadzić wnioski pomocne w przypadku innych załamań gospodarki.

Literatura

- Alicka D., Andrzejewska A., Cieszko P., Żurek M., Żygadło M. (2020). Zmiany podatkowe wynikające z tarczy antykryzysowej, *Przegląd Podatkowy*, 6, 5–15.
- Błaszczyk A. (2020). Wpływ koronawirusa na politykę handlową Chińskiej Republiki Ludowej i Rzeczypospolitej Polskiej, W: J. Kawa (red.), *Wyzwania współczesnego świata*, t. 7, (s. 15–27).
- Bojsza D. (2020), Sektor biogazowy pod tarczą antykryzysową, *Przegląd Komunalny*, 5, 32–33.
- Budaj D. (2020), Refleksje na temat uprawnień do przyznania dodatkowego zasiłku opiekuńczego w czasie panowania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej epidemii COVID-19, *Radca Prawny. Zeszyty Naukowe*, 2, 127–144.

- Działo J., *Pomoc publiczna a polityka konkurencji w Unii Europejskiej w okresie kryzysu gospodarczego*, *Ekonomia i Prawo*, 2014, nr 1, 211–224.
- Flotyński M. (2020). Polityka pieniężna w Polsce w trakcie kryzysu spowodowanego pandemią wirusa SARS-CoV-2, *Przegląd Ekonomiczny*. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddział w Poznaniu, Wydanie specjalne: pandemia – skutki ekonomiczne i społeczne, 16–27.
- Korbutowicz T. (2011). *Pomoc publiczna UE w warunkach kryzysu gospodarczego*, Materiały z międzynarodowej konferencji, Wrocław, 23–24 kwietnia 2010 r. (red. Kundera J.), Uniwersytet Wrocławski. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii. Instytut Nauk Ekonomicznych, Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, 387–411.
- Kosikowski C. (2018). *Współczesny interwencjonizm*. Wolters Kluwer: Warszawa.
- Koźuch M. (2011). Pomoc publiczna jako narzędzie pobudzenia wzrostu gospodarczego, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie*, 860/2011, 67–82.
- Kruczalak-Jankowska J. (2020), Czy postępowanie o zatwierdzenie układu może być efektywnym narzędziem restrukturyzacji w czasach pandemii COVID-19?, *Przegląd Prawa Handlowego*, 6, 13–17.
- Nazarko Ł. (2015). Polityka innowacyjna – inteligentny interwencjonizm?, *Optimum. Studia Ekonomiczne*, 1(73) 2015, 85–96.
- Piotrowska J. (2013). Stymulanty i bariery działalności innowacyjnej w kontekście rozwoju przedsiębiorstw w Polsce, *Studia i prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, nr 32, *Problemy współczesnej ekonomii*, tom 2, 125–137.
- Powilan J., Pietrzak P., Wilinski B. (2020). Tarcza antykryzysowa oczyma przedsiębiorcy, *Biuletyn Producenta Pieczarek – Pieczarki*, t. 48, nr 2, 92–101.
- Pyssa J. (2020). Zwolnienie z obowiązku zapłaty składek ZUS lub odroczenie ich płatności – ulgi systemowe czy nadzwyczajne? Skutki prawne z uwzględnieniem przepisów o pomocy publicznej, *Poradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych*, 4, 9–13.
- Raczkowski M., Ducki M. (2020) Porozumienia zawieszające w ustawie antykryzysowej, *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, 5, 18–27.
- Szarfenberg R. (2020). *Kryzys: przed nami rozwarstwienie na rynku pracy i czwarta fala prekaryzacji*, pobrane z: www.forbes.pl/gospodarka/koronawirus-skutki-kryzysu-na-ryнку-pracy-w-polsce/j4r5c1r.
- Szymankiewicz M. (2020), Istotne dla lekarzy weterynarii zmiany podatku VAT związane z tarczą antykryzysową, *Życie weterynaryjne*. Czasopismo społeczno-zawodowe i naukowe Krajowej Izby Lekarsko-weterynaryjnej, 6, 384–389.
- Woźniak B. (2010). Instrumenty i instytucje udzielania pomocy publicznej w Polsce, *Zeszyty Naukowe. Polityki Europejskie, Finanse i Marketing*, 4(53), 151–161.
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020 poz. 374 ze zm.).
- Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 567).
- Ustawa z dnia 16 lipca 2020 r. o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców (Dz.U. 2020 poz. 1298).
- Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. 2020 poz. 569).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. 1997 Nr 137 poz. 926).
- Komunikat Komisji Europejskiej – Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (2020/C 91 I/01; Dz. Urz. UE C 91) z 20.03.2020 r.
- Prognoza gospodarcza z jesieni 2020 r.: Przerwany proces odzyskiwania równowagi – ponowne nasilenie pandemii zwiększa niepewność (źródło: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_2021, dostęp: 15.11.2020 r.).
- Tarcza antykryzysowa (źródło: www.gov.pl/web/tarczaantykryzysowa, dostęp: 15.11.2020 r.)
- Pozytywne prognozy Goldman Sachs dla Polski (źródło: www.bankier.pl/wiadomosc/Pozytywne-prognozy-Goldman-Sachs-dla-Polski-8000066.html, dostęp: 15.11.2020 r.)

National and UE selected legal instruments as stimulants of micro-entrepreneurship and the necessary interventionism during the COVID-19 pandemic

Summary: The considerations contained in this article were created during the period of increased legislative activity of both governments of individual countries and international organizations during the COVID-19 pandemic. The aim of the article is to describe and attempt to analyze selected legal instruments in the

time of economic crisis and to justify the adopted thesis about the need for measures aimed at economic stimulation. The methods used in the article are a combination of basic research methods in accordance with the principle of methodological pluralism, formal and dogmatic methods have been used, by which the author understands a systemic, linguistic and functional interpretation, as well as a legal-comparative method. The formal-dogmatic method is dominant in the discussion of the resulting regulations, and the legal-comparative method allows to notice the differences between the adopted solutions. The results of the analysis, economic data and conclusions drawn from the considerations allow to confirm the thesis about the need and effectiveness of top-down legal instruments implemented in most sectors of the economy.

Keywords: COVID 19; crisis; anti-crisis shield; right; European Union

JEL codes: O17, L51

Informacje o autorce

Paulina Ledwoń, dr

ORCID: 0000-0003-2780-8395

Katedra Prawa Międzynarodowego Publicznego i Europejskiego

Instytut Prawa

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

ul. Rakowicka 27, 31-510 Kraków

e-mail: paulina.ledwon@gmail.com

Prawa autorskie i licencja / Copyright and License

Publikacja na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa –
Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-ND 4.0)
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed/pl>

This work is published under the terms of the Creative Commons
Attribution – NoDerivatives International (CC BY-ND 4.0) License
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Wydane przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

Małopolska Szkoła Administracji Publicznej

Published by Cracow University of Economics – Krakow, Poland.

Małopolska School of Public Administration of the Cracow University of Economics